

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (ö. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

2.Ekim.2016, Pazar - Sayfa 1
(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi
Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012
Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir
Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Ses kayıtları ve Ders notlarına
www.sifadersleri.com
adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

- 1. BÖLÜM:** Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi
- 3. KISIM:** Resûl-i Ekrem'in Allah Katındaki Üstün Değeri
- 2. FASIL:** Mi'râc Gecesinde Olanlar

Arapça Kaynak sf. 233
Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 382

فقال إبراهيم: بهذا فضلكم محمدًا.
ثم ذكر أنه عرج به إلى السماء الدنيا، ومن سماء إلى سماء، نحو
ما تقدم^(١).

٤٤٢ - وفي حديث ابن مسعود: «وانتهى بي إلى سِدْرَةِ الْمُنتَهَى، وهي في
السماء السادسة، إليها ينتهي ما يُعْرَجُ به من الأرض فيقْبَضُ منها، وإليها ينتهي
ما يَهْبِطُ من فوقها فيقْبَضُ منها؛ قال: ﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى﴾ [النجم: ١٦].
قال: «فَرَأَسُ مِنْ ذَهَبٍ»^(٢).

Bunun üzerine Hz. İbrâhim, peygamberlere: “Muhammed size işte bu meziyetlerle üstün olmuştur.” dedi.

Daha sonra Ebû Hüreyre, yukarıda geçtiği üzere, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in Cebrâil ile birlikte dünya semâsına, ardından da bir semâdan ötekine geçtiklerini zikretmiştir.

Sidretülmüntehâ Nasıl Bir Yer?

Abdullah ibni Mes'ûd'un rivâyet ettiği Mi'râc hadisinde şu ilâve vardır:

“Cebrâil benimle beraber altıncı semâda¹ bulunan Sidretülmüntehâ'ya kadar çıktı. Sidretülmüntehâ, kulların amellerinden meleklerin Cenâb-ı Hakk'a sunmak üzere götürdükleri bilgilerin ulaştığı son nokta olup görevli melekler bu bilgileri orada teslim alırlar. Orası aynı zamanda Melâike-i Mukarrebîn vasıtasıyla Arş-ı Âlâ'dan gelen bilgilerin indiği son nokta olup yine görevli melekler bu bilgileri orada teslim alırlar. Allah Teâlâ: “O vakit Sidre'yi kaplayan kaplıyordu.”² buyurmaktadır. Abdullah ibni Mes'ûd bu âyeti açıklarken, Sidre'yi “altın pervaneler”in kapladığını söylemiştir.

1. Daha önce yedinci semâda bulunduğunu gördüğümüz Sidretülmüntehâ'nın, bu rivâyette altıncı semâda olduğu söylenmektedir. Nevevî, bu farklı rivâyeti, “Kökleri altıncı semâda, gövdesinin büyük kısmı ise yedinci semâda bulunmaktadır.” diye yorumlamıştır (Aliyyü'l-Kârî, Şerhu's-Şifâ, I, 392-393).

2. Necm 53/16.

٤٤٣ - وفي رواية أبي هريرة ، من طريق الربيع بن أنس . «ف قيل لي : هذه السِّدْرَةُ الْمُنتَهَى يَنْتَهِي إِلَيْهَا كُلُّ أَحَدٍ مِنْ أُمَّتِكَ خَلَا عَلَى سَبِيلِكَ ، وَهِيَ السِّدْرَةُ الْمُنتَهَى ، يَخْرُجُ مِنْ أَصْلِهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ ، وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ ، وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ، وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ، وَهِيَ شَجَرَةٌ يَسِيرُ الرَّاکِبُ فِي ظِلِّهَا سَبْعِينَ عَامًا ، وَإِنَّ وَرْقَةً مِنْهَا مُظِلَّةٌ الْخَلْقَ ، فَغَشِيَهَا نُورٌ ، وَغَشِيَتْهَا الْمَلَائِكَةُ . قَالَ : فَهُوَ قَوْلُهُ : ﴿ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ﴾ [النجم : ١٦] .

Tâbiîn âlimlerinden Rebî' bin Enes³ (v. 139/756) vasıtasıyla Ebû Hüreyre'den rivâyet edilen hadise göre Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Bana şöyle dendi: Burası Sidretülmüntehâ'dır. Ümmetinden senin sünnetine uygun olarak yaşayanların ruhlarını melekler oraya götürür. Bu Sidretülmüntehâ'dır; onun kökünden ırmaklar fışkırır: Tertemiz ve berrak sudan ırmaklar... Tadı bozulmayan süten ırmaklar... İçenlere lezzet veren şaraptan ırmaklar... Ve süzme baldan ırmaklar... Sidretülmüntehâ öyle büyük bir ağaçtır ki, bir atlı onun gölgesinde yetmiş yıl gider. Onun tek bir yaprağının altında birçok insan gölgelenir. Sidre'yi ilâhî bir nûr bürümüş ve orayı melekler kaplamıştır.” Bu hadisi nakleden râvî: “O vakit Sidre'yi kaplayan kaplıyordu.”⁴ âyetiyle işte bunun anlatıldığını söylemiştir.

“Sidretülmüntehâ öyle büyük bir ağaçtır ki, bir atlı onun gölgesinde yetmiş yıl gider” cümlesini Peygamber Efendimiz şöyle de açıklamıştır: “Cennet'te öyle bir ağaç vardır ki, idmanlı bir ata binmiş olan kimse onun bir ucundan diğerine yüz senede varamaz.”¹ Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu ağaçtan söz ettikten sonra, Cennetliklerin hâlini anlatan “Sürekli gölgeler altında”² âyetinin okunabileceğini söylemiştir.³

3. Merv'in en büyük âlimi olan Rebî' ibni Enes, ashâb-ı kirâmdan Enes ibni Mâlik'ten hadisi dinlemiş ve rivâyetleri Kütüb-i Sitt'e dâhil olan dört sünende yer almış bir muhaddistir.

4. Necm 53/16.

فَقَالَ [الله] تبارك وتعالى له: سَلْ. فَقَالَ: إِنَّكَ اتَّخَذْتَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا^(۳)،
وَأَعْطَيْتَهُ مُلْكًا عَظِيمًا.

وَكَلَّمْتُ مُوسَى تَكْلِيمًا،

وَأَعْطَيْتَ دَاوُدَ مُلْكًا عَظِيمًا،
وَأَلَنْتَ لَهُ الْحَدِيدَ، وَسَخَّرْتَ لَهُ الْجِبَالَ،

Sana Verdiklerimi Kimseye Vermedim

“Allah Teâlâ Resûl-i Ekrem’e:

‘Benden ne dilerse dile!’ buyurdu. O da:

‘İbrâhim peygamberi Kendine dost edindin ve ona büyük bir mülk ve egemenlik verdin.

Peygamber Efendimiz bu sözle şu âyetlere işaret etmiştir:

“Allah, İbrâhim’i dost edinmiştir.”⁴ “Biz, İbrâhim âilesine de kitap ve hikmet verdik ve onlara büyük bir saltanat bahsettik.”⁵

‘Mûsâ Peygamber ile konuştun.

“Allah, Mûsâ ile de bizzat kelâmıyla konuştu” âyetine işaret etmiştir⁶

Dâvûd Peygamber’e büyük bir mülk ve egemenlik bağışladın; onun için demiri yumuşattın ve dağları onun emrine verdin.

Bu ifâdeyle Peygamber Efendimiz “Biz Dâvûd’a tarafımızdan bir lütufta bulunmuştuk. ‘Ey dağlar ve ey kuşlar, Dâvûd tesbîh ettikçe onunla beraber bu tesbîhi siz de tekrarlayın.’ dedik. Demiri de onun için yumuşattık.”⁷ âyetini hatırlatmıştır. Enbiyâ 21/79 ve Sâd 38/18-19’da geçtiği gibi, Hz. Dâvûd sabah akşam Allah’ı tesbîh ettikçe, dağlar ve kendisinin etrafında toplanmış kuşlar da onunla beraber tesbîh ederdi.

1. Buhârî, Rikâk 51, nr. 6552; Müslim, Cennet 8, nr. 2827.

2. Vâkıa 56/30.

3. Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, I, 71-72.

4. Nisâ 4/125.

5. Nisâ 4/54.

6. Nisâ 4/164.

7. Sebe’ 34/10.

وَأَعْطَيْتُ سُلَيْمَانَ مَلَكًا عَظِيمًا ،
وَسَخَّرْتُ لَهُ الْجِنَّ (٤٨/ب) وَالْإِنْسَ وَالشَّيَاطِينَ وَالرِّيَّاحَ ، وَأَعْطَيْتُهُ مُلْكًا لَا يَنْبَغِي
لأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ ،

Süleymân Peygamber'e büyük bir mülk ve egemenlik lütfettin; cinleri, insanları, şeytanları ve rüzgârı ona boyun eğdirdin ve ona kendisinden başka hiç kimseye nasip olmayan bir saltanat ikrâm ettin.

Resûl-i Ekrem bu ifâdesiyle şu âyetlere işaret buyurmuş-
tur: "Süleymân'ın emrine de onun isteğine göre, kutlu
ve bereketli kıldığımız topraklara doğru esip giden o
zorlu rüzgârı verdik. Biz, her şeyi bilmekteyiz. Kendisi
için dalgıçlık yapan ve daha başka işler gören şeytanları
da Süleymân'a boyun eğdirdik. Biz, onları gözetim al-
tında tutardık."¹

"Süleymân, Dâvûd'a mîrasçı oldu ve şöyle dedi: "Ey in-
sanlar! Bize kuşların dili öğretildi ve muhtaç olduğumuz
her şey verildi. Şüphesiz bunlar, apaçık bir lütuftur."²

"Süleymân'ın emrine de rüzgârı verdik. Onunla sabah
bir aylık, öğleden sonra bir aylık yol alırdı. Erimiş ba-
kırı onun için sel gibi akıttık. Cinlerden de, Rabbinin
izniyle onun maiyetinde çalışanlar vardı. Onlardan kim
emrimizden çıksa, ona alevli ateş azâbından tattırırdık.
Onlar Süleymân'ın isteğine göre kaleler, heykeller, ha-
vuz gibi çanaklar, yerlerinden kalkmaz kazanlar yapar-
lardı."³

1. Enbiyâ 21/81-82.

2. Neml 27/16.

3. Sebe' 34/12-13.

وَعَلَّمَتْ عِيسَى^(٤) التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ، وَجَعَلَتْهُ يُبْرِئُ الْأَكْمَهَ
وَالْأَبْرَصَ ، وَأَعَدَّتْهُ وَأُمَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ، فَلَمْ يَكُنْ لَهُ عَلَيْهِمَا سَبِيلٌ .

İsâ Peygamber'e ise Tevrât'ı ve İncil'i öğrettin; anadan doğma körlerin gözlerini açmasını ve alaca hastalığına tutulanları iyileştirmesini sağladın; onu ve annesini şeytandan korudun da, şeytan onlara bir şey yapamadı.

Resûl-i Ekrem Efendimiz bu sözleriyle de şu âyete işaret etmiştir:

“O zaman Allah şöyle buyurur: “Ey Meryem oğlu İsâ! Senin ve annenin üzerindeki nimetimi hatırla! Hani seni Rûhulkudûs ile destelemiştim de hem beşikteyken hem yetişkinlik çağında insanlarla konuşurdun. Hani sana yazı yazmayı, hikmeti, Tevrât ve İncil'i öğretmiştim. Hani Benim iznimle çamurdan bir kuş yapar, ona üflerdin de, Benim iznimle o bir kuş oluverirdi. Yine Benim iznimle anadan doğma körlerin gözlerini açar, alacalıyı iyileştirirdin. Yine Benim iznimle ölüleri diriltirdin. Hani İsrâiloğulları'na mucizeler getirdiğin ve onların kâfir olanları “Bu düpedüz büyü” dedikleri zaman onların elinden seni Ben kurtarmıştım.”¹

“Hani İmrân'ın karısı şöyle demişti: ‘Rabbim! Karnım-dakini, sırf Senin hizmetine adadım. Benim bu adağımı kabul eyle! Şüphesiz duâları kabul eden, maksat ve niyetleri bilen yalnız Sensin.’ O, çocuğunu dünyaya getirince dedi ki: ‘Rabbim! Ben kız doğurdum.’ -Oysa Allah, zâten onun ne doğurduğunu biliyordu- ‘Erkek kız gibi değildir. Onun adını Meryem koydum. Onu ve soyunu lânetli şeytanın şerrinden Senin himâyene emânet ediyorum.’ Rabbi de, Meryem'i, memnuniyetle kabul etti.”²

1. Mâide 5/110.
2. Âl-i İmrân 3/35-37.

فَقَالَ لَهُ رَبُّهُ تَعَالَى: قَدْ اتَّخَذْتُكَ خَلِيلًا. فَهُوَ مَكْتُوبٌ فِي التَّوْرَةِ: مُحَمَّدٌ حَبِيبُ الرَّحْمَنِ، وَأَرْسَلْتُكَ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً، وَجَعَلْتُ أُمَّتَكَ هُمَ الْأَوَّلُونَ، وَهُمْ الْآخِرُونَ، وَجَعَلْتُ أُمَّتَكَ لَا تَجُوزُ لَهُمْ خُطْبَةٌ حَتَّى يَشْهَدُوا أَنَّكَ عَبْدِي وَرَسُولِي، وَجَعَلْتُكَ أَوَّلَ النَّبِيِّينَ خَلْقًا، وَآخِرَهُمْ بَعَثًا، وَأَعْطَيْتُكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي، وَلَمْ أُعْطِهَا نَبِيًّا قَبْلَكَ، وَأَعْطَيْتُكَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مِنْ كَنْزٍ تَحْتَ عَرْشِي لَمْ أُعْطِهَا نَبِيًّا قَبْلَكَ، وَجَعَلْتُكَ فَاتِحًا وَخَاتِمًا⁽¹⁾.

Bunun üzerine Peygamber aleyhisselâmın Yüce Rabbi de kendisine şöyle buyurdu:

“Ey Muhammed! Ben seni Kendime Habîb edindim. Bu durum Tevrât'ta: ‘Muhammed, Rahmân'ın sevgilisidir.’ diye yazılmıştır.

“Ben seni bütün insanlara peygamber olarak gönderdim.

“Ben senin ümmetini dünyaya en sonra gelen, fakat kıyâmet gününde en öne geçen ümmet kıldım.

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Biz Müslümanlar dünyaya en sonra gelen, fakat kıyâmet gününde en öne geçecek olan kimseleriz.”¹

Sevgili Efendimiz bu hadis-i şerîfiyle Muhammed ümmetinin kabirlerinde ilk defa diriltiren, hesapları ilk görülen insanlar ve Cennet'e ilk önce giren bahtiyârlar olacağını ifâde buyurmuştur.

“Ümmetin bir konuşma yapacağı zaman, senin, Benim kulum ve Resûlüm olduğunu belirterek söze başlamadıkça, yapacakları konuşmayı geçerli saymadım.

“Ben seni ilk yaratılan, ama en son gönderilen peygamber yaptım.

Bu ifâdeyle: “Âdem, rûh ile ceset arasında iken ben Peygamberdim.” hadisine işaret edilmektedir.²

“Fâtîha sûresini sana verdim; onu senden önce hiçbir peygambere vermedim.

Fâtîha sûresinin bir adı da, her zaman okunan, her namazda tekrarlanan yedi âyet anlamında “es-Seb’u'l-mesânî”dir. Allah Teâlâ bunu şöyle ifâde buyurmuştur: “Biz sana ‘tekrarlanan yedi’yi ve azametli Kur’anı verdik.”³

“Ben sana, Arş'ımın altındaki bir hazineden Bakara sûresinin son iki âyetini verdim. Onu senden önce hiçbir peygambere vermedim.”

“Senin rûhunu bütün ruhlardan önce yaratıp ona peygamberlik verdim ve seni peygamberlerin sonuncusu yaptım.”⁴

1. Müslim, Cum'a 20-22, nr. 855-56.

2. Tirmizî, Menâkıb 1, nr. 3609; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, IV, 66, V, 59.

3. Hicr 15/87.

4. Hadisin son cümlesi için bk. Abdürrezzâk, el-Musannef (A'zamî), VI, 112, nr. 10163, XI, 111, nr. 20062; Heysemî, Mecma'u'z-zevâid, I, 72.

٤٤٤ - وفي الرواية الأخرى قال: فَأُعْطِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثًا: أُعْطِيَ الصَّلَاةَ الْخَمْسَ ، وَأُعْطِيَ خَوَاتِيمَ سُورَةِ الْبَقَرَةِ ، وَغُفِرَ - لِمَنْ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا مِنْ أَمْتِهِ - الْمُقْحِمَاتُ^(٢).

Mi'râc'da Verilen Üç Şey

Bir başka rivâyete göre Abdullah ibni Mes'ûd⁵ şöyle demiştir: “Mi'râc'da Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem üç şey verilmiştir.

Bunlar:

Beş vakit namaz,

Bakara sûresinin son âyetleri,¹

Yeryüzüne ilk defa inen bir melek, sevgili Peygamberimiz'i: “Sadece sana verilen, daha önce hiçbir peygambere verilmeyen iki nûr sebebiyle seni tebrik ederim.” diye kutlamış, bu iki nûrun Fâtîha sûresi ile Bakara sûresinin son iki âyeti (Âmenerresûlü) olduğunu bildirmiştir.²

Resûl-i Ekrem de: “Bir gecede Bakara sûresinin son iki âyetini (Âmenerresûlü'yü) okuyan kimseye bu âyetler her bakımdan yeterli olur.” buyurmuştur.³

Ümmetinden Allah'a şirk koşmayanların büyük günahlarının bağışlanması.”

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Allah, kendisine şirk koşulmasını kesinlikle bağışlamaz, ama dilediği kimşenin şirk dışındaki günahlarını affeder. Çünkü Allah'a şirk koşan, büyük günah işleyerek Allah'a iftirâ etmiş olur.”⁴

Yine Allah Teâlâ bir kudsi hadiste şöyle buyurmuştur: “Kim bana hiçbir şeyi ortak koşmamak şartıyla dünya dolusu günahla gelirse, Ben kendisini o kadar mağfiretle karşılarım.”⁵

5. Abdullah ibni Mes'ûd hakkında bilgi için bk. I, 279.

1. Müslim, İmân 279, nr. 173; Tirmizî, Tefsîr 53/1, nr. 3276; Nesâî, Salât 2, nr. 450.

2. Müslim, Müsâfirîn 254, nr. 806; Nesâî, İftitâh 25, nr. 911.

3. Buhârî, Fezâilü'l-Kur'ân 10, 27, 34, nr. 5009, 5040, 5051; Müslim, Müsâfirîn 255, nr. 807.

4. Nisâ 4/48.

5. Müslim, Zikir 22, nr. 2687; Tirmizî, Daavât 99, nr. 3540; İbni Mâce, Edeb 58, nr. 3821.

٤٤٥ - وقال: ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى﴾ أَفْتَمَرُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَى ﴿[النجم: ١١، ١٢]: رأى جبريل في صورته له سِتُّ مئة جناح^(٣).

٤٤٦ - وفي حديث شريك: أنه رأى موسى في السابعة، قال: بتفضيل كلام الله.

قال: ثم علا به فوق ذلك بما لا يعلمه إلا الله؛ فقال موسى: لم أظن أن يُرْفَع عليّ أحد^(٤).

Abdullah ibni Mes'ûd radiyallahu anh: "Gözün gördüğünü kalp yalanlamadı. Onun gördüğü şey hakkında şimdi siz onunla tartışacak mısınız?"⁶ âyetlerini tefsir ederken şöyle demiştir: "Allah'ın Elçisi, Mi'râc'da, Cebrâil'i, asıl şeklinde, 600 kanadıyla birlikte görmüştür."⁷

Allah Teâlâ melekleri "ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yaptığını"¹ söylemekte, âyetin devamında da: "O, yarattığı şeyi dilediği gibi arttırır. Zira Allah'ın her şeye gücü yeter." buyurmaktadır. "Kanat"ın nasıl bir şey olduğunu bilemiyoruz; fakat Cebrâil aleyhisselâma 600 kanat verilmiş olmasından, onun diğer meleklerden daha üstün olduğunu anlıyoruz.

Medineli tâbiîn âlimi Şerîk ibni Ebî Nemir'in (v. 140/757'tan sonra) rivâyet ettiği hadise göre Resûl-i Ekrem, Hz. Mûsâ'yı yedinci kat semâda görmüş ve Allah Teâlâ'nın kendisiyle konuşması sebebiyle Hz. Mûsâ'nın bu şerefe erdiğini söylemiştir.²

Hiz. Mûsâ'nın önceleri altıncı semâda bulunduğu, Resûl-i Ekrem ile konuştuktan sonra yedinci kat semâyâ çıktığı anlaşılmaktadır.

Daha sonra Cebrâil aleyhisselâm, Resûl-i Ekrem'i, Allah Teâlâ'dan başkasının bilemeyeceği çok yüksek bir yere çıkardı. Bunun üzerine Hz. Mûsâ:

"Benden daha yüksek bir mertebeye hiç kimsenin çıkarılmayacağını sanırdım." dedi.³

6. Necm 53/11-12.

7. Buhârî, Bed'ü'l-halk 7, nr. 3232, Tefsîr 53/1, nr. 4856; Müslim, İmân 280-282, nr. 174.

1. Fâtır 35/1.

2. Buhârî, Tevhîd 37, nr. 7517.

3. Buhârî, Tevhîd 37, nr. 7517.

٤٤٧ - وقد روي عن أنس أنه ﷺ صلى بالأنبياء بيت المقدس^(٥).

Enes ibni Mâlik radiyallahu anhdan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz peygamberlere Beytü'l-Makdis'de namaz kıldırmıştır.

Fahr-i Kâinât Efendimiz bu durumu şöyle anlatmıştır:
“Namaz vakti geldi, onlara imâm olup namaz kıldırdım.”⁴

٤٤٨ - وعن أنس [رضي الله عنه] قال: قال رسول الله ﷺ: «بينا أنا قاعد

ذات يوم إذ دخل جبريل عليه السلام ، فَوَكَّزَ بَيْنَ كَتِفَيَّ ، فَقَمْتُ إِلَى شَجَرَةٍ فِيهَا مِثْلُ وَكْرِي الطَّائِر ، فَقَعَدَ فِي وَاحِدَةٍ وَقَعَدْتُ فِي الْأُخْرَى ، فَنَمْتُ حَتَّى سَدَّتِ الْخَافِقَيْنِ^(١) . وَلَوْ شِئْتُ لَمَسَسْتُ السَّمَاءَ ، وَأَنَا أَقْلَبُ طَرْفِي ، وَنَظَرْتُ جَبْرِيلَ كَأَنَّهُ جَلَسَ لَاطِيءٍ ، فَعَرَفْتُ فَضْلَ عِلْمِهِ بِاللَّهِ عَلَيَّ ، وَفُتِحَ لِي بَابُ السَّمَاءِ ، وَرَأَيْتُ النُّورَ الْأَعْظَمَ ، وَإِذَا^(٢) دُونِي الْحِجَابُ ، وَفُرْجَةُ الدُّرِّ وَالْيَاقُوتِ ، ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ مَا شَاءَ أَنْ يُوحِيَ^(٣) .

Neler Gördü, Neler Gördü...

Enes ibni Mâlik radiyallahu anhdan rivâyetine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

Bir gün ben mescidde otururken Cebrâil aleyhisselâm içeri girdi. İki omzumun arasına dokundu. Yerimden kalktım ve Cebrâil ile beraber bir ağaca çıktım. Orada iki kuş yuvasına benzer bir şey vardı. Birine Cebrâil oturdu, diğerine de ben oturdum. Ağaç göğe doğru yükseldi, doğu ve batı ufkunu kapladı. O sırada istesem göğe dokunabilirdim. Allah'ın yüce kudretini gösteren şeylere bakarken, Cebrâil'in bir çul gibi yere yapıştığını gördüm. Bu hâlin Allah korkusundan kaynaklandığını fark ettim ve onun Allah'ı benden daha iyi bildiğini anladım. Derken bana semânın kapısı açıldı. Muazzam ilâhî nûru gördüm. O nûr ile arama bir perde çekildi. Perdenin arasından inciler, yakutlar parıltıyordu. Bunun ardından Allah Teâlâ bana vahyetmeyi dilediği şeyleri vahyetti.¹

4. Müslim, İmân 278.

1. Taberânî, el-Mu'cemü'l-eusat (İvezullah), VI, 211, nr. 6214; Heysemî, Mecma'u'l-bahreyn (Abdülkuddüs), I, 99, nr. 59.

٤٤٩ - وذكر^(٤) البزار عن علي بن أبي طالب رضي الله عنه: لما أراد الله تعالى أن يُعَلِّمَ رسولَه الأذان جاء جبريل بدابةٍ يقال لها البراق ، فذهب يركبُها ، فاستصعبت عليه ، فقال لها جبريلُ: اسْكُنِي ، فوالله! ما رَكِبَكِ عَبْدٌ أكرمُ على الله من محمد ﷺ؛ فركبها حتى أتى بها إلى الحِجَاب الذي يلي الرحمنَ تعالى ، فبينما هو كذلك إذ خرج ملكٌ من الحِجَاب ، فقال رسول الله ﷺ: «يا جبريل! مَنْ هذا؟».

قال: والذي بعثك بالحق! إني لأقرب الخلق مكاناً ، وإن هذا المَلَك ما رأيته منذ خُلِقْتُ قبل ساعتِي هذه. فقال المَلَكُ: الله أكبر. الله أكبر (٤٩/أ) فقليل له مِنْ وراء الحِجَاب: صدَقَ عبدي ، أنا أكبر. أنا أكبر.

Ezânı Öğreten Melekler

Hadis âlimi Ebû Bekir el-Bezzâr'ın² (v. 292/905) *Müsned*'inde Ali bin Ebî Tâlib radiyallahu anhdan rivâyet ettiğine göre,³ Allah Teâlâ Resûl-i Ekrem'ine ezânı öğretmek istediği zaman, Cebrâil, Burak denen bir hayvanı getirdi. Peygamber aleyhisselâm ona bineceği sırada Burak huysuzlandı.

O zaman Cebrâil aleyhisselâm Burak'a:

“Sâkin ol! Vallahi bugüne kadar senin sırtına, Allah Teâlâ'nın ondan daha değerli kabul ettiği bir kimse binmedi.” dedi.

Peygamber aleyhisselâm Burak'a bindi, Allah'ın önündeki perdeye⁴ vardı. İşte o sırada perdeden bir melek çıkıverdi. Resûlullah aleyhisselâm Cebrâil'e:

“Bu kim?” diye sordu. O da:

“Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, yaratılmışlar içinde bu perdeye en yakın mesafede bulunan benim. Yaratıldığım günden bu âna kadar bu meleği hiç görmedim.” dedi.

Melek:

“Allâhü ekber, Allâhü ekber!” dedi. Perdenin gerisinden o meleğe:

“Kulum doğru söyledi. En büyük Benim, en büyük Benim!” diye cevap verildi.

2. Tohum satıcısı anlamına gelen Bezzâr lakabıyla meşhur bu âlimin adı Ebû Bekir Ahmed ibni Amr el-Basrî'dir. Kendisi *el-Müsned*, *el-Müsnedü'l-kebîr* ve *el-Bahrü'z-zehhâr* şeklinde üç ayrı isimle anılan ünlü hadis kitabını kaleme alan sika bir muhaddistir.

3. Bezzâr, *Müsned* (Mahfûzurrahmân), II, 146.

4. “Allah'ın önündeki perde” ifâdesinin, “Allah'ın Arş'ının önündeki perde” anlamında olduğu aşağıda açıklanacaktır.

ثم قال المَلَكُ: أشهد أن لا إله إلا اللهُ. فقيل له من وراء الحجاب: صدق عَبْدِي ، أنا الله لا إله إلا أنا.

وذكر مثل هذا في بقية الأَذَان ، إلا أنه لم يذكر جواباً عن قوله: حيّ على الصلاة ، حي على الفلاح.

وقال: ثم أخذ المَلَكُ بيد محمد، فقدّمه، فأَمَّ أهل السماء ، فيهم آدم ونوح.

قال أبو جعفر: محمد بن علي بن الحسين ، راويه: أَكْمَلُ الله [تعالى] لمحمد ﷺ الشرف على أهل السموات والأرض⁽¹⁾.

Melek:

“Eşhedü ellâ ilâhe illallah.” dedi. Perdenin gerisinden o meleğe:

“Kulum doğru söyledi. Ben, kendisinden başka ilâh bulunmayan Allahım!” diye cevap verildi.

Hadisin râvisi, ezânın geri kalan kısmını da bu şekilde zikretti; yalnız “hayye alessalâh” ve “hayye alelfelâh” cümlelerine perde gerisinden cevap verildiğini söylemedi.

Hadisin râvisi sözüne şöyle devam etti:

“Sonra melek, Muhammed’in elinden tutup mihraba geçirdi. Peygamber aleyhisselâm, aralarında Hz. Âdem ve Nûh’un da bulunduğu semâ halkına namaz kıldırdı.

Bu hadisin râvisi olan ve Muhammed el-Bâkır diye tanınan Ebû Câ’fer Muhammed ibni Ali bin Hüseyin şöyle dedi: “Allah Teâlâ, Muhammed aleyhisselâmın yer ve gök halkına olan şerefini böylece kemâle erdirip tamamlamıştır.”¹

Bu hadiste anlatılan Mi’râc’ın, hicretten önce Mekke’de meydana gelen Mi’râc’dan başka bir şey olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü bu hadiste ezânın teşri kılınmasından söz edilmektedir. Ezân ise Medine’de teşri kılınmıştır.

1. Heysemî, Mecma‘u’z-zevâid, I, 328-329.